

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

Kort oppsummering

Rendalen Næringsforening er sterkt bekymret over konsekvensene av NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft i område 56 - Nordre Hedmark. Det er meget bekymringsfullt at store deler av regionen legges ut som industriområde uten at kommunen i særlig grad har vært involvert. Med bakgrunn i de åpenbart negative konsekvensene for alle deler av lokalt næringsliv, fjell-landbruk, beitenæring, friluftsliv, folkehelse, natur- og kulturturisme og reiseliv for øvrig, samt generelt for både fastboende og besøkende, landskapet, kulturminner, kulturmiljøer, dyreliv og naturmangfold anmodes på det sterkeste – og forventes – at området i sin helhet blir tatt ut av den nasjonale rammen for vindkraft. Rendalen Næringsforening støtter fullt ut Rendalen kommunes høringsuttalelse, og det bes om at denne legges til grunn for vår høringsuttalelse når det gjelder argumentasjon, faktaopplysninger, kart etc.

Bakgrunn og argumentasjon

- Rendalen Næringsforening representerer direkte nærmere 70 medlemmer i Rendalen som står bak høringsuttalelsen. Medlemmene representerer blant annet primærnæringene, reiselivsbedrifter, handels- og servicenæring, produksjonsbedrifter, anleggsvirksomheter og håndverksbedrifter. Våre medlemmer omfatter nærmere 450 årsverk (kommunen har 1.788 innbyggere pr.1.kv.2019). Indirekte tar Rendalen Næringsforening ansvar for bærekraftig og lønnsom utvikling av all næringsvirksomhet i kommunen.
- Rendalen Næringsforening har enstemmig besluttet å arbeide aktivt mot industriell vindkraftutbygging i Rendalen Østfjell og Fonnåsfjellet.
- Våre medlemmer er direkte eller indirekte avhengig av intakt og uberørt natur som grunnlag for sine virksomheter – både nå og i fremtiden – enten som merkevare eller som direkte fysisk berørt, hvilket betyr hele det aktuelle området (56 Nordre Hedmark) innen kommunegrensen til Rendalen kommune. Mer enn halvparten av det 1.317 km² store området ligger i Rendalen kommune.
- Rendalen Næringsforening er tildelt en rekke ansvarsområder fra Rendalen kommune, og et av disse områdene er å utvikle Rendalens unike naturgitte forutsetninger for jakt, fiske og friluftsliv – bygging av merkevaren. En industrialisering av det aktuelle området er vurdert til å ville være en direkte katastrofe og slå beina unna en vesentlig del av Rendalens nåværende og fremtidige næringsgrunnlag, som bl.a. innebærer bærekraftig natur- og kulturbasert turistnæring. Alt det vi jobber med – og målrettet har jobbet med i mer enn 10-ti år gjennom forskjellige prosjekter og prosesser – vil evt. være fullstendig bortkastet.
- Rendalen har en fascinerende historie med dype røtter i veidemannskulturen. Det avdekkes fortløpende stadig flere tegn på at Rendalen har vært et maktsentrum for internasjonal handel og kulturutveksling på bakgrunn av storstilt fangst av blant annet rein og elg gjennom nærmere 2-to tusen år. Vi har noe helt spesielt å være stolte av, og historien har gjort rendølen til den han/hun er. For Rendalen generelt - og det aktuelle området spesielt - vil vår historie, våre kulturminner – og kulturmiljøer i kombinasjon med en villmarkspreget natur være den nye luksusen innen reiseliv. Det satses derfor målrettet og offensivt på en attraktiv, lærende og bærekraftig kombinasjon av kultur- og naturturisme – ikke masseturisme. Intakt og urørt natur er således vår aller viktigste ressurs for all fremtid. Det oppleves sterkt økende interesse fra både historikere og arkeologer for å avdekke enda mer av fortidens aktivitet i våre områder. Dette vil på sin side kunne gi grunnlag for nye kompetansearbeidsplasser i tillegg til bærekraftig verdiskaping innen reiseliv.

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

- Området representerer bl.a. betydelige direkte og indirekte økonomiske inntekter og inntektsmuligheter knyttet til jakt, fiske, fangst, generelt friluftsliv, beitenæring og utleie.
- Med bakgrunn i ovennevnte er svaret svært enkelt: Våre urørte naturområder må forbli mest mulig urørte og intakte – i all fremtid. Det er livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner rendøler. «Opplev Rendalen» som konsept er helt sentralt i næringsforeningens og kommunens videre satsning, og er et konkret resultat av mange års arbeid gjennom Veidemannskulturprosjektet og andre stedsutviklingsprosjekter støttet av det offentlige. Det er utviklet mange gode, begrunnede og bærekraftige argumenter for å få folk til å velge Rendalen fremfor andre destinasjoner og reisemål – samt for fritidsbolig eller som fremtidig bosted. Vi har i overflod av mye av det som resten av verden lengter etter, verdsetter og drømmer om; God plass, frisk luft, rent vann, stillhet/ro og masse uberørt natur med rik og egenartet fauna og flora.
- En avgjørende forutsetning for alt vårt arbeid er bostedsattraktivitet, hvilket også er en grunnleggende forutsetning for både bedriftsattraktivitet og besøksattraktivitet. Alle disse forhold henger nøye sammen og dreier seg blant annet om; Kultur, historie, tilhørighet, omdømme, identitet, toleranse, natur- og friluftsmuligheter samt folkehelse, og vi jobber derfor målrettet for å utvikle, synliggjøre og tilgjengeliggjøre det vi har å by på – på en bærekraftig måte. Dette baseres på fire grunnleggende prinsipper for et bærekraftig reiseliv – vår felles fremtid;
 - Det betyr at vi sterkt vektlegger kulturell rikdom – at vi respekter, videreutvikler og fremhever lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg.
 - Videre betyr det at landskapets fysiske og visuelle integritet og landskapskvalitet bevares og ikke degraderes.
 - At biologisk mangfold ivaretas gjennom å støtte bevaringen av naturområder, dyreliv og deres leveområder, samt å minimere ødeleggelse av disse.
 - Og til slutt at vi arbeider målrettet både for et rent miljø og for ressurseffektivitet, gjennom å minimere reiselivsbedrifters og turistenes forurensing av luft, vann og land, samt å minimere genereringen av deres avfall og forbruk av knappe og ikke-fornybare ressurser.
- Ovennevnte er selvfølgelig komplett umulig å kombinere med industrialisering av område 56 – Nordre Hedmark – gjennom utbygging av vindkraftanlegg.

Etter mange års arbeid står vi nå foran et gjennombrudd hvor vi blant annet i samarbeid med nabokommunen Stor-Elvdal og forskningsprosjektet «Bærekraftige Opplevelser i Reiselivet» vil formalisere at Rendalen og Østerdalen skal være – og forbli – et bærekraftig reisemål; Vår aller viktigste ressurs for fremtiden! Hvilket betyr at det eneste vi tar – er bilder, og det eneste vi etterlater oss – er fotspor. Og det er vår jobb – og vårt ansvar – sammen med respektive kommuner, å sikre at vår natur og våre kulturminner- og miljøer er like vakre, spektakulære, lærerike og levedyktige når det er neste generasjoners tur til å bruke dem. Vi tillater oss i denne forbindelse å peke på en del generelle forhold av overordnet betydning, og som hver for seg griper inn i våre medlemmers virksomheter og livsgrunnlag samt deres medarbeideres livskvalitet (som er avgjørende for å få folk til å bosette seg i – eller flytte til – Rendalen og satse på arbeid og/eller næringsvirksomhet lokalt):

- **Store urørte naturområder** med den egenverdien det har i seg selv og for biologisk mangfold. Minst like stor verdi har det både direkte og indirekte for våre medlemsbedrifter

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

samt for livskvalitet og folkehelse for deres medarbeidere. Og det aktuelle området er for øvrig ikke vår «back yard» (slik media forsøker å vinkle det); Dette er vår «katedral» – vårt Notre Dame – men i motsetning til Notre Dame kan ikke vår natur gjenoppbygges. Ikke for all verdens penger. Det understrekes i den forbindelse at område 56 – Nordre Hedmark – finner man 9 av de 10 «rødlistede» naturopplevelsene definert av WWF som nordmenn er mest redde for å miste!

- **Habitatødeleggelser, fragmentering av natur og bit for bit utbygging** er i dag den største trusselen mot biologisk mangfold og er et like stort problem som klimaendringer. Norges villmark har siden 1900 krympet i dramatisk økende grad, og det er nå dessuten vitenskapelig dokumentert at vindturbiner har dramatisk negativ innvirkning på økosystemet. Vi kan med trygghet fastslå at naturmangfold (les; habitatstap) «spiser klimaendringer til frokost» når det gjelder klodens ultimate overlevelse. Sistnevnte er grundig dokumentert i rapporten fra FNs Naturpanel som ble fremlagt mandag 6.mai 2019.
- **Sølen landskapsvernområde** er opprettet for nettopp å ivareta et spesielt og særegent landskapsrom i Innlandet. Det er ingen buffersone mot dette verneområdet og en etablering av et vindkraftanlegg på det sentralskandinaviske høyfjellsplatået – like langt fra Nordsjøen som fra Østersjøen – mot denne grensen, vil være stikk i strid med formålet med vernet.
- **Landskapsbildet** med et vidstrakt viddelandskap der et industriområde med vindkraftanlegg vil få fatale konsekvenser for hele området og langt utover dets grenser.

Her skuer vi fra Sølen og nordover inn i det område definert som «56 Nordre Hedmark»

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

Her skuer vi fra Akshaugen og nordover inn i det område definert som «56 Nordre Hedmark»

- **Fritidsboliger** er et satsningsområde i Rendalen kommune. Vi har mange fritidsboliger – og ønsker det – men vi er – har vært – og vil også i fremtiden være, særdeles nøye med å holde alle hytteområder godt unna inngrepsfrie og urørte naturområder – blant annet i område 56 – og har lyktes godt med det. I et hele tatt er de aktuelle områdene bevisst holdt – nettopp – inngrepsfrie. Dette bruker altså NVE som et for oss helt uforståelig argument FOR vindkraftutbygging, mens områder som Geilo og Hafjell med flere er unntatt fordi de allerede HAR utstrakt hyttebygging. Urørt natur gir åpenbart, slik NVE ser det, muligheter for å bygge mye og bygge stort, fordi det er plass nok, mens allerede utbygde områder med turistindustri, hyttebyer og skianlegg skal skånes fordi det er mange turister som ferierer der! Urørt natur har åpenbart etter NVEs syn ingen verdi – og er derfor gratis!?
- **Kommunalt planverk** som bygger på natur- og kulturbasert reiseliv med veidekultur, friluftsliv, jakt og fiske, salg av hyttetomter og hytter samt rekreasjon generelt som rød tråd. Kommuneplanens arealdel, kommuneplanens samfunnsdel, kulturminneplan, næringsplan, anleggsplan – alle kommunens planverk nitid bygget opp gjennom de siste 15 årene vil være totalt bortkastet ved etablering av vindkraftanlegg i 56 Nordre Hedmark. Dette vil måtte betegnes som intet mindre enn en katastrofe både for næringsliv og lokalbefolkning.
- **Rendalsren.** Denne reinstammen er av meget stor betydning – ikke bare for Rendal Renselskap og deres 300 lokale eiere – men for hele det lokale næringsliv, og representerer en total årlig verdiskaping på antatt NOK 6-8 mill. for lokalsamfunnet i tillegg til en rekke ringvirkninger som ikke kan tallfestes. Området Nordre Hedmark ligger midt i de viktigste områdene til reinstammen – som er svært var for forstyrrelser. Det svært viktige vinterbeite og ikke minst kalvingsområdet må antas å ville gå tapt. En gjennomgang av forskning på området ved Olav Strand m/flere viser at det er varierende funn. Men at man i tre ulike studier har funnet at reinsdyr reduserer bruken av området innenfor en avstand på 3-5 km

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

fra vindturbiner. Dette har særlig sammenheng med topografien i området. I Nordre Hedmark er det lite ulendt terreng men slakt viddelandskap som derfor vil få stor negativ betydning ved utbygging. Det fremgår også av NVEs plan at en utbygging vil bli massiv i hele området for økonomisk å kunne forsvare nødvendig utbygging av kraftnettet. Vi tillater oss i denne forbindelse å sitere Fylkesmannen i Trøndelag: *Etablering av et vindkraftverk vil ødelegge/sterkt forringe beiteområdet. Vindkraftverk i analyseområdet vil dermed få svært stor negativ konsekvens for reindriftsinteressene. Ut fra en vurdering av samlet belastning vil vindkraftverk få svært stor negativ konsekvens for reinbeitedistriktet.*

Og reinsdyr generelt og Rendalsren spesielt er helt sentrale ikoner i vår merkevare. For Rendalen er det selve varemerket – som sågar har fått navnet sitt fra nettopp reinen; derfor Rendalen. Det må klart antas at reinstammen vil bli fordrevet fra områder den har levet siden siste istid. Det understrekes at det ikke finnes alternative områder av tilsvarende kvalitet å ta i bruk for reinstammen. Man vil anta at bestanden vil bli utryddet. Og dette er altså IDENTITETEN vår – sjela vår. Og uten identitet mister vi oss selv.

- **Tolga østfjell villreinområde.** Dette er tatt ut både av Fylkesmannen i Hedmark og Miljødirektoratet. Området må tas ut av rammeplanen på lik linje med andre nasjonale villreinområder. Denne reinstammen har samme habitatkrav, adferd og biologi og kan derfor ikke behandles annerledes. Den må også sees i sammenheng med resterende leveområde.
- **Fuglelivet.** Området er tilholdssted for både rovfugl og ugler. Nekmyrene naturreservat er et av fylkets beste og viktigste våtmarksområder med over 70 registrerte arter og et av de viktigste hekkeområdene for fjellmyrløper. Etablering av veinett, skjæringer og vindturbiner vil mest sannsynlig drenere store deler av dette området og virke ødeleggende på økosystemet. Det foregår utleie av hønsefugljakt i området og årlig takseres det ryer og skogsfugl. Planlagt vindkraftanlegg vil således få stor negativ konsekvens for fugleliv og jakt.
- **Hjortevilt.** Området inngår i Sølendalen viltstellområde. På den ene side vil jaktopplevelsen forringes kraftig og det vil kunne være svært vanskelig – eller umulig – å selge denne jakta. Videre vil økt ferdsel som en konsekvens av betydelig antall industriveier medføre økt ferdsel og derigjennom økt forstyrrelse av viltet. Det må antas at hjortevilt reagerer på infralyd fra vindturbiner på samme måte som reinsdyr, og derved i stor grad fordrives fra området. Infrastøy kan skade både mennesker og dyr og vi må ta hensyn til dette og revurdere vårt syn på vindkraft. Vinden er ren og fornybar. Teknologien vi bruker til å høste vindenergien er det ikke.
- **Store rovdyr** har i stor grad tilhold i området. Nordre Hedmark er blant annet et viktig yngleområde for jerv for å oppnå bestandsmålet. Det er årlig yngling av jerv i området og flere lokaliteter med bjørnehi. Bestandsmålet for bjørn i Norge er ikke oppnådd.
- **Pilegrimsleden.** Østerdalsleden – som går gjennom det aktuelle området – har sitt særegne fortrinn gjennom å kunne by på urørt, vakker og variert natur. Vandring på den villeste pilegrimsleden i Norge har et stort og uutnyttet potensial som det jobbes målrettet med å utvikle frem mot Nasjonaljubileet i 2030. En industrialisering av området ville være fullstendig ødeleggende for Østerdalsledens fremtidige utvikling og potensial.
- **Friluftsliv.** Det drives i dag storviltjakt, småviltjakt, fiske, skigåing i løyper og utenfor løyper, turgåing, padling, ridning, sykling og mye mer. Store deler av området i Rendalen er kartlagt som svært viktig, og viktig friluftslivsområde. Dette må hensyntas og tillegges mye større vekt. Det går en rekke stier og skiløyper i området og det er DNT løypenett i Raudsjødalen med 2-3 DNT-hytter.

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

- **Kulturminner.** Området omfatter ikke bare en unik natur, men en unik kulturarv, unike kulturminner og en rik og særegen historie som går helt tilbake til tiden rett etter siste istid. Enorme fangstgropanlegg og fangstsystemer for reinsdyr og elg finnes i hele området – faktisk tusentalls registrerte objekter og antatt like mange fortsatt uregistrerte – vitner om en særegen veidemannskultur som har levd i tusener av år – og som fortsatt i høyeste grad lever. Det er snakk om kulturminner helt tilbake til steinalderen samt andre nyere kulturminner - også fra samisk kultur. Området har særegne verdier som gjør at både Riksantikvar og fylkeskommune arbeider aktivt med å få størstedelen av det definert som «Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse».
- **Kulturlandskap.** Området omfatter en lang rekke setervoller med godt bevarte setermiljøer.
- **Fjellmeieriet i Rausjødalen.** Rausjødalen setermeieri er Nordeuropas eldste andelsmeieri og Europas første fellesmeieri nord for alpene. Her ble det produsert sveitserost allerede i 1856. I dag er den store steinbygningen restaurert og huser blant annet et interessant og historisk viktig meierimuseum.
- **Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen.** Det burde uansett og absolutt vært buffersone rundt denne grensa, alternativt burde sonen vært utvidet sørover da det er flere spor etter hogst og kullmiler som kan knyttes til kopperverket. I denne forbindelse nevnes at i det aktuelle området stjal dansk kongen rundt 1665 1-en million mål skog og utmark og omgjorde det til Kongealmenning. Når skogen var fullstendig uthogget og rasert for å forsyne Røros Kobberværk – som var dansk kongenes krigskasse – donerte Christian VII ved kongelig resolusjon i 1798 områdene tilbake til rendølene – en såkalt «Frederiksgave». Rendølene er altså vant til at forvaltningen og myndighetene «stjeler» og utarmer – men IKKE EN GANG TIL! Dansketida er faktisk over!
- **Fiskevollen.** Landets største og best bevarte innlandsfiskevær burde i alle henseende vært definert verdensarvområde og på UNESCOs liste. Gravfunn dokumenterer at det her har vært fisket i mer enn 1000 år. Fiskevollen ligger kloss inntil område 56, og vil med en industriell utbygging bli sterkt forringet – nærmest ødelagt – som kultur- og historieformidler.
- **Fjellandbruk, utmarksbeite og beitedyr.** Det slippes årlig hundrevis av sau og storfe i området. Dette er et tema som NVE ikke har belyst i sin rapport eller temarapporter. Området er prioritert beiteområde. Det understrekes i denne forbindelse at fjellandbruk både er en levevei og en tradisjon som sterkt vil forringes eller mulig helt ødelegges ved en utbygging.
- **Vernede vassdrag.** Vassdragene Mistravassdraget, Unsetvassdraget og Trysilvassdraget er varig vernede vassdrag og dekker så å si hele området Nordre Hedmark. Direkte og potensielt vil en industrialisering av området med vindkraftanlegg ha svært negative konsekvenser.
- **Betydning for lokalt reiseliv og næringsliv.** Aktiviteter og konsepter som er bygget opp rundt nettopp natur, friluftsliv og kulturhistorie vil bli sterkt forringet og miste all unik verdi ved en utbygging av området. Dette må betegnes som intet mindre enn en katastrofe både for etablerte og planlagte aktiviteter samt for virksomheter innen reiseliv og kulturturisme i videste forstand; Vår aller viktigste ressurs for fremtiden. I et helhetlig perspektiv vil rammeplanene potensielt få dramatisk innvirkning på **tilgrensende områder**. Femundsmarka nasjonalpark ligger i øst, Sjølen landskapsvernområde i sør, Circumferensen i Nord og Rondane nasjonalpark i vest. Alle områdene vil bli negativt påvirket visuelt.
- **Tverrpolitisk enighet og motstand.** Formannskap og kommunestyre i alle de angjeldende kommuner (Tolga, Os, Tynset, Engerdal og Rendalen) stiller seg så langt vi kjenner til unisont

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

negative til planene. Tilsvarende erfares at et meget stort flertall av innbyggere, eiere av fritidsboliger og andre besøkende stiller seg sterkt negative til den foreslåtte rammen.

- **Alternative metoder for omstilling av samfunnet til fornybar (ikke fossil) energi.**
Vindkraftutbyggere har fått en rekke urimelige fordeler i forhold til vannkraft. I forurensningsloven gjelder som kjent prinsippet om at forurenserne skal betale for miljø- og naturødeleggelsene de forårsaker. I vindkraftsektoren gjelder åpenbart det omvendte prinsipp. Utbyggerne får betalt for å ødelegge norsk natur. Ikke til å undres over at utenlandske energigiganter og norske mellommenn i økende tempo har kastet seg på denne boomen som vil vare til 2021, da ordningen med grønne sertifikater skal opphøre. Norske politikere og forvaltning har her laget et politisk og økonomisk regime som gjør det mulig for sterke kapitalkrefter å gjøre ubotelig skade på nasjonale naturverdier uten i realiteten å betale et øre til samfunnet for ødeleggelsene. Utbyggingen kan bare skje fordi myndighetene subsidierer og begunstiger vindkraften slik at mye bedre og billigere alternativer som ENØK og oppgradering og modernisering av eldre vannkraftverk har blitt mindre lønnsomt. Det er dessuten besynderlig at energieffektivisering og energisparing i form av redusert forbruk ikke prioriteres. I et lengre perspektiv er dette helt avgjørende. Ikke minst i de landene som skal kjøpe denne «grønne» energien. Fortsatt uhemmet økonomisk vekst er på direkte kollisjonskurs med et grønt skifte. Det er dessuten helt klart at vi står foran potensielle gjennombrudd for en rekke nye muligheter innen bærekraftig og fornybar energiforsyning; Bølgekraft, havvind, solenergi, geotermisk energi etc. Modernisering av eksisterende vannkraftanlegg kombinert med energieffektivisering og energisparing ville kunne gi mer kraft enn all konsesjonsgitt og planlagt vindkraft (som dessuten har meget begrenset levetid). Satsing på energisparing og energieffektivisering samt oppgradering av vannkraftanleggene ville dessuten kunne gi store positive ringvirkninger for både lokal, regional og nasjonal mekanisk industri, elektronikkindustri, ingeniørfag og anleggsbransjen.
- **Nettkapasiteten** er meget dårlig i Nordre Hedmark, men det skal man altså potensielt løse gjennom enda større utbygging – med både flere og større vindturbiner – som derved skal dekke kostnadene til oppgradering av kraftnettet. Dette vil derved medføre svært store naturinngrep vi så langt ikke kjenner rekkevidden av. Det virker m.a.o. som om logikken til NVE blir at miljøkvaliteten i områder med store turistanlegg er mer verdifulle enn områder som er lite berørt av inngrep og derfor mer sårbart ut fra landskapsvern hensyn. Dette oppfattes både kynisk og besynderlig.
- **Karbon- og klimaregnskap.** Vindturbiner har som kjent meget begrenset levetid, og etter vårt syn både mangelfull teknologi og et meget tvilsomt karbon- og klimaregnskap. De karbonregnskap vi har hatt tilgang til har åpenbart mangelfulle forutsetninger blant annet m.h.t.; Vannforbruk, bruk av sjeldne metaller (med ekstreme utslipp knyttet til utvinning i gruveområder blant annet i Asia), økotoksikologi, drenering av myrer (som lagrer store mengder CO²), energikrevende og usikre løsninger for avising av rotorblader vinterstid (som åpenbart vil være et stort problem i vårt område), fossilt drevet transport (ikke bare fra det europeiske kontinentet), potensiale for brann og ulykker samt ikke minst realistisk og bærekraftig gjenvinning etter at konsesjonsperioden og levetiden på maks 25 år er utløpt. Så langt vi kjenner til og delvis har fått bekreftet er beløpene som avsettes til gjenvinning mindre enn 1/10 av faktisk forventet kostnad. Man kan jo spørre seg hvem som vil sitte med det økonomiske ansvaret dersom et driftsselskap slås konkurs? Erfaringer fra kontinentet viser at dette ikke er usannsynlig. Det vil dessuten være fullstendig umulig å sette naturen tilbake til den stand den var før inngrep. I aktuelle karbon- og klimaregnskap er heller ikke

HØRINGSUTTALELSE TIL NVEs FORSLAG TIL NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT Fra Rendalen Næringsforening re. område 56 – Nordre Hedmark

medtatt verken nødvendig utbygging av strømnnett eller energitapet ved transport av strøm til kontinentet – som jo er formidabelt. Fordi vi har overskudd av vannkraft her i landet, betyr all ny vindkraft økt krafteksport. Og ingen har heller så langt klart å dokumentere at eksport av fornybar energi fra Norge til kontinentet vil gi en klimaeffekt eller reduserte CO²-utslipp som står i noe rimelig forhold til den naturraseringen vindkraft på land i Norge innebærer.

Avslutningsvis – uten å gå grundigere inn på fadesen med grønne sertifikater innført av Stortinget; De totale kostnadene knyttet til norske vindkraftprosjekter er som kjent sosialisert, mens inntektene er privatisert; Det betyr at vanlige folk (strømkunder og skattebetalere) står igjen med både med hele regningen og en rasert natur. Det finner man seg selvfølgelig ikke i – og det er derfor et raskt voksende folkeopprør lokalt – som nasjonalt. Utvilsomt vil både involverte energiselskaper, myndigheter, forvaltningen og politikere (lokalt og ikke minst nasjonalt) i økende grad få merke folkets store fortvilelse og forståelige sinne. Urørt natur er Norges viktigste ressurs – for all fremtid. Rendalen Næringsforening vil gjerne ha flere besøkende i våre unike naturområder, men vi ønsker ikke at energiselskaper og profitører – under dekke av klimasaken – skal bidra til å rasere vår unike natur for all fremtid! Rendalen Næringsforening jobber derfor målrettet for at så IKKE skal skje, og i vårt arbeid har vi – og vil vi – anmode på det aller sterkeste at alle lag, foreninger, privatpersoner og andre involverte parter avviser forslaget til rammeplan fra NVE, og ber om at det aktuelle området tas ut av rammeplanen. Utbygging av industrielle vindkraftanlegg krever mye arbeidskraft, utstyr og kompetanse, men problemet for den lokale/regionale verdiskapning og derved for medlemmene i Rendalen Næringsforening er at det aller meste av dette verken vil komme fra eller bli værende i området etter utbygging.

Oppsummering og konklusjon

Rendalen Næringsforening er sterkt bekymret over konsekvensene av NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft i område 56 Nordre Hedmark. Med bakgrunn i de åpenbart negative konsekvensene for alle deler av lokalt næringsliv, fjell-landbruk, beitenæring, friluftsliv, folkehelse, natur- og kulturturisme og reiseliv for øvrig, samt generelt for både fastboende og besøkende, landskapet, kulturminner, kulturmiljøer, dyreliv og naturmangfold anmodes på det sterkeste – og forventes – at området i sin helhet blir tatt ut av den nasjonale rammen for vindkraft. Rendalen Næringsforening støtter fullt ut Rendalen kommunes høringsuttalelse, og det bes om at denne også legges til grunn for vår høringsuttalelse. Rendalen Næringsforening anmoder dessuten på det aller sterkeste om at saken sendes tilbake til Stortinget for fornyet behandling og revisjon av Stortingsmelding St. 25 (2015-2016) i full bredde.

Rendalen 23.september 2019

Rendalen Næringsforening (org.nr. 992 962 097)

Kristin Ellevold Styremedlem (sign)	Ingeborg Scheve Styremedlem (sign)	Jan Nordengen Styremedlem (sign)	Martin Grøndal Styremedlem (sign)	Atle Ilsaas Styremedlem (sign)	John Fiskvik Styrets leder (sign)
---	--	--	---	--------------------------------------	---